

Az ismeretkör: Nyelvészet

Kredittartománya: 12 kr.

Tantárgyai: 1. Magyar nyelv 1.

2. Magyar nyelv 2.

3. Nyelv- és beszédművelés 1.

4. Nyelv- és beszédművelés 2.

Tantárgy neve: Nyelv- és beszédművelés 1. TAN
Neptunkód: BNTANI1007, BLTANI1007

Kreditértéke: 2

A tantárgy besorolása: kötelező

A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat

A tanórátípusa: ea. + gyak. és óraszám: 2 gy. az adott félévben,

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők:

- a szorgalmi időszak heteire lebontott részletes tematika biztosítása a félévi feladatokkal, követelményekkel

A számonkérés módja: gyakorlati jegy

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok:

- Záródolgozat írása nyelv- és beszédművelés témakörben;
- 5 klasszikus és 5 kortárs gyermekvers, valamint egy magyar népmese (1,5 oldal) szó szerinti megtanulása és értő előadása.

Feladatok:

- gyakorlatok végzése a kötelező és az ajánlott irodalomban feltüntetett tananyag alapján.

A tantárgy tantervi helye: 1. félév

Előtanulmányi feltételek: Nincsenek

Tantárgyleírás:

A légzés. Légzőgyakorlatok. A hangindítás és a hangzás. Hangindítási gyakorlatok. A magán- és mássalhangzók képzése. Magán- és mássalhangzó-gyakorlatok. A hangtörvények. Hangtörvénygyakorlatok. Ejtéshibák, beszédhibák. – Gyakorlatok. Az artikulációs bázis. – Gyakorlatok. A mondat- és szövegfonetika elemei. – Gyakorlatok.

A nyelvművelés fogalma, feladatai, kutatási területei. Nyelvstratégiai kérdések, a konvergencia és divergencia tényezői. A nyelvi rétegződés. A kodifikált nyelvi norma érvényesülése. Normakövetés a mindennapi nyelvhasználatban. Nyelvhasználatunk társadalmi összefüggései. Nyelvi kultúra, nyelvi presztízs. Az egyén nyelvi kultúrájának fejlesztési lehetőségei. A nyelvi igényesség kialakításának módjai. A szókészlet megújítása, idegen szavak, nemzetközi kifejezések. Idegen szavak, nemzetközi kifejezések. Nyelvhasználat és életkor összefüggései. Napjaink nyelvhasználatának sajátosságai a hangzó beszéd szempontjából.

Kötelező és ajánlott irodalom:

Kötelező irodalom:

1. Hernádi Sándor: Beszédművelés. Osiris, Budapest, 2003. ISBN: 9633984700
2. Grétsy László–Kemény Gábor szerk.: Nyelvművelő kézisztár. Tinta, Budapest, 2005. ISBN 9637094296

Ajánlott irodalom:

1. Kemény Gábor szerk. Normatudat – nyelvi norma. Budapest, MTA Nyelvtudományi Intézet, Linguistica Series A, Studia et dissertationes, 8., 1992. 257 l.

2. Kemény Gábor—Kardos Tamás szerk. A magyar nyelvi norma érvényesülése napjaink nyelvhasználatában. Budapest, MTA Nyelvtudományi Intézet, Linguistica Series A, Studia et dissertationes 16., 1994. 188 l.

Előírt szakmai kompetenciák, kompetencia-elemek, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

a) tudása

- Ismeri a 6–12 éves gyerekek személyiségének kibontakoztatását megalapozó tudományos elméleteket, az első hat iskolaévnél a személyiség formálódásában és az élethosszig tartó tanulásra való felkészítésben betöltött szerepét.
- Rendelkezik 6-12 éves gyerekek, gyermekcsoportok és környezetük megismerésére, az őket érintő nyelvhasználati és társadalmi folyamatok értelmezésére vonatkozó elméleti és módszertani tudással.
- Ismeri a tanulás támogatásának, a kulcskompetenciák megalapozásának, kibontakoztatásának tudományos és szakmódszertani alapjait, az első hat iskolaévben az anyanyelvi nevelés, a nyelv- és beszédművelés területén alkalmazható korszerű módszereket, eszközöket
- Biztos anyanyelv-használati, nyelvtani szakmai ismeretekkel rendelkezik az 1–4. évfolyam tanításához.

b) képességei

- Az anyanyelvi nevelési, fejlesztési célokat, feladatokat, tartalmakat képes a 6–12 éves gyerekek személyiségére, szociokulturális környezetének főbb jellemzőire tekintettel, differenciáltan tervezni.
- Képes változatos, egyénre szabott értékelési módszereket használni, amelyekkel elősegíti a gyermek önértékelési képességének alakulását.
- A szakmai-tudományos kritériumokat érvényesítve választja meg a nyelvészeti szakirodalmi könyvtári és elektronikus forrásainak körét, és munkájában azokat kreatív módon hasznosítja.
- Tevékenységére szakszerűen reflektál.

c) attitűdje

- Tevékenységét a 6–12 éves gyerekek fejlődésének, helyes anyanyelv-használatának támogatása iránti elkötelezettség irányítja.
- Felkészültsége alapján részt vállal a tanító szakmával összefüggésben álló kutatásokban, innovatív team-munkákban.
- Igényli az önreflexiót, a nevelési folyamat és saját tevékenysége több szempontú elemzését, értékelését.
- Nyitott a munkájával összefüggő új elméletek és módszerek, a technológiai lehetőségek, információs és kommunikációs technológiák megismerésére és alkalmazására.

d) autonómiája és felelőssége

- Hatáskörében felelősséget vállal a rá bízott 6–12 éves gyerekek fejlődéséért, anyanyelvi kulcskompetenciájuk hatékony megalapozásáért, kibontakoztatásáért.
- A hatáskörébe tartozó területeken felelősséget vállal a nyelvi és kulturális hagyományok ápolásáért, a kultúrák közötti megértés és kommunikáció elősegítéséért.

Tantárgy felelőse: Dr. Gasparics Gyula főiskolai tanár PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Gasparicsné dr. Kovács Erzsébet főiskolai tanár PhD